

А якщо до цього додати ще й кардинальну зміну в розподіленні державних фінансів і докорінну зміну парадигми власності та розпорядження державною землею, а також конституювання нового владного суб'єкта з наділенням його фактично управлінськими повноваженнями (контролю, забезпечення та координації), то й поготів на швидкі та якісь остаточні компроміси розраховувати не варто.

Отже, ситуація, яка нині склалася з підтримкою депутатською більшістю такого політично вагомого й значущого законопроекту, як зміни до Конституції, – і це вже не приховує навіть керівництво держави – справді не найкраща. Люстрацією цього є неодноразові спічі деяких народних депутатів, а також періодичні заяви лідерів фракцій, до того ж не лише для преси, про складання повноважень фракційного керівництва. І до всього оливи додають ще й перипетії, пов'язані з підготовкою остаточної редакції тексту закону про місцеві вибори й ухвалений

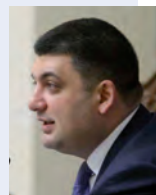
поспіхом у третьому читанні закон № 1558-1 про валютні кредити.

До осені, а отже й до місцевого волевиявлення, котре має відбутися 25 жовтня, лишається кілька місяців. Рівно стільки ж лишається до спливу часу, за який влада перед українським народом та іноземними партнерами взяла на себе зобов'язання змінити Конституцію й закріпити в ній основні положення здійснюваної реформи децентралізації влади. Тож головне, щоб різноманітні політичні перипетії все ж не завадили запуснути одну з найважливіших реформ.

Проте, повертаючись до перспектив ухвалення ініційованих Президентом конституційних змін та ймовірності їхньої швидкої практичної імплементації й об'єктивації в чинному законодавстві, можна стверджувати, що національний політикум, за класикою основ політології, поділиться на три основні групи: прихильників, не з усім згодних і противників. Приблизно таким нині є поділ й серед народних депутатів коаліції. Хоча, як нерідко доводить практи-

Сказано!

Голова Верховної Ради Володимир ГРОЙСМАН (з виступу на засіданні Національної ради реформ 24 червня):

«Без реформи децентралізації ми не проведемо жодної економічної реформи, жодної реформи в освіті, охорони здоров'я й не будемо успішними в жодній сфері, доки не розкладемо повноваження та відповідальність на відповідні рівні та не забезпечимо якісний контроль, і в тому числі ефективним механізмом збереження територіальної цілісності нашої країни».

ка, добра ініціатива завжди матиме більше прибічників, але за умови, що вона справді відповідатиме декларованим намірам. Тож не робитимемо оцінних суджень передчасно.

Декларації про державний суверенітет України – 25!

Егор ПАХНОВЕЦЬКИЙ

Українська література України 1990

...виражаючи волю народу України, прагнучи створити демократичне суспільство, виходячи з потреб всебічного забезпечення прав і свобод людини, шануючи національні права всіх народів, дбаючи про повноцінний політичний, економічний, соціальний і духовний розвиток народу України, визнаючи необхідність побудови правової держави, маючи на меті утвердити суверенітет і самоврядування народу України...

16 липня 1990 року Верховна Рада тоді ще УРСР ухвалила Декларацію про державний суверенітет України.

Ця подія в нашій новітній історії, без перебільшення, вважається відправною точкою легітимізації правового статусу новоутвореної суверенної національної держави, хоча й ще формально-юридично в межах кордонів республіки як частини СРСР.

Можна скільки завгодно звинувачувати тодішню політичну еліту в надмірній обережності під час підготовки тексту декларації, бо формально останнім реченням у тексті передбачалося укладання союзного договору, а отже, й зберігалася ймовірність союзної держави.

І можна навіть закидати нерішучість, адже Верховна Рада УРСР ухвалила Декларацію про державний суверенітет України лише після того, як схожі за назвою акти вже були ухвалені в інших союзних республіках, зокрема РРФСР і Молдавській РСР.

Та напевно чи в когось знайдуться контраргументи, що (враховуючи всі політичні реалії і настрої на той момент ще радянського суспільства) ухвалений чверть століття то-

му документ все одно було виписано сміливіше, радикальніше, аніж ті, які наважились ухвалити квазі-парламенти всіх тоді ще також союзних республік.

Проголошене самовизначення національної державності українського народу набуло формальної об'єктивації в засадничих і фактично конституційних положеннях Декларації про державний суверенітет України. Нею утверджувалися: незалежність і рівноправність у зовнішніх зносинах; поділ влади на законодавчу, виконавчу та судову з єдиним її джерелом – українським народом; власні Збройні Сили та органи державної безпеки; недоторканність кордонів та самостійність в утворенні адміністративно-територіальних одиниць; самостійність економічного статусу (фінансової, митної, податкової систем) і виключне право українського народу на національне багатство в межах Української РСР.

Поза всяким сумнівом, нинішній конституційний лад України закладено саме цим передконституційним документом, який значною мірою вже виконав свою історичну місію.

24 серпня 1991 року на виконання саме Декларації про державний суверенітет було ухвалено Акт проголошення незалежності України. А Всеукраїнський референдум 1 грудня 1991 року, затвердивши Акт проголошення незалежності України, фактично її легітимізував.

Окрім того, за правовою позицією Конституційного Суду Конституція України є актом установчої влади українського народу, який ухвалила Верховна Рада України, керуючись Актом проголошення незалежності України, а отже, опосередковано й Декларацією про державний суверенітет.

Відповідно до Перехідних положень Конституції України закони та інші правові акти, ухвалені до набуття чинності цією Конституцією, є чинними в частині, що їй не суперечать. Тож серед учених-конституціоналістів наразі переважає позиція, що є достатні правові підстави вважати Декларацію про державний суверенітет України документом, який не втратив своєї юридичної сили та продовжує діяти не лише як акт особливого політико-правового значення, а й (відповідно до пункту 1 Перехідних положень Конституції України) як і будь-який інший акт національного законодавства.

